

IVAS

Skrifti nameni in
tajni cilji v delovanju,
to so lastnosti vseh
meščanskih strank.
„Selo“.

GLASILO ZEMLJORADNIŠKE STRANKE ZA SLOVENIJO.

Izhaja vsak četrtek.
Stane vsako leto 20 Din. (80 K)
pol leta 10 Din. (40 K)
za inozemstvo 35 Dinara letno
za Ameriko 5 Dolarjev

Uredništvo in upravnništvo lista:
Celje, Razlagova ulica 12.
Glavni urednik: Anton Novačan.

Oglasi za vsak mm višine stolpca (64 mm) K 1-20
Mali oglasi do 30 mm stolpca (64 mm) . . K 1-
Pri stalnih inseratih znaten popust.

Kmet in delavec.

Med našim kmetom in delavcem ni nasprotja. Naš pravi kmet in naš pravi delavec prideta v dotiko še le posredno po nekakem med-stanju, ki je nastal posebno blizu mest in industrijskih krajev; to so ljudje, ki niso čisto kmetje in ne čisto delavci. Pravi kmet pri nas pravega delavca ne pozna, pravi delavec pa se tudi ne briga za kmeta.

Naš kmet ne razume delavca, delavec ne razume kmeta. Kmet nikoli ne misli na to, kaj tišči delavca. Pač je čul o „socijalistih“, ki so po njegovem mnenju puntarji in prevratniki, ki delajo štrajke, po mestih nemirne, in da ne verujejo v Boga. Nikoli pa naš kmet ni preiskoval, kje so vzroki vseh delavskih pokretov in vseh delavskih zahtev, nikoli ni premislil usodo mestnega ali industrijskega delavca. In narobe; delavec ni imel ne volje ne časa, da bi se pečal z usodo našega kmeta in z njegovim na videz zavisti vrednim „kmetiskim veličanstvom“.

In vendar sta ta dva stanova, kakorkoli zveni čudno in neverjetno, najbolj sorodna med sabo. Delavec dela od zore do mraka za svoj vsakdanji kruh, kmet pa zopet za svoj vsakdanji kruh in za kruh, ki je potreba drugim, kateri kruha ne pridelujejo. Usoda pravega industrijskega delavca je brezupna: Črna stena večnega dela stoji med njim in med tistim svetlim solncem svobode, po kateri hrepeni njegova duša. Večno odvisen od delodajalca, često pod pritiskom stanja celokupnega svetovnega gospodarstva, si nikoli ne oddahne in ne more uresničiti nikoli svojih želja po svojem lastnem svobodnem domu. Nasprotno pa mu samozavest govori, da je on tisti, ki vzdržuje s svojim delom svefočni promet in vstvarja vse pomočke civilizacije in kulture, katere je nazadnje deležen le v najmanjši

meri. Zato je on, proletarec, s tem spoznanjem v srcu ponosno zaklical preko državnih in narodnih mej: „Proletarci vsega sveta, združite se!“

Ali je usoda kmeta drugačna? Tudi on je tisti, ki več daje kakor pa prejema. Tudi on je tisti, ki vstvarja s svojim delom civilizacijo in kulturo, kaj več, on s svojo srčno krvjo obnavlja mesta in polni delavske kadre, nosi vsa bremena kapitalistične države, pa je vedno le na dno družbe in večno trepeče pred zvitim meščanom kakor v vodi piskur pred škuko. V srednjem veku, v dobi grajščakov in „vaših gnad“, mu je često dogorelo do nohtov, da se je vzdignil proti tlačiteljem z oboroženo silo, a vsakokrat so ga „vaše gnade“ zopet spravile na njegov stari tir pokornega tlačana. In ko ga je francoska revolucija osvobodila tlake in tlačanstva, mu dala privatno lastnino in človeških pravic, je živel celo dobro sticlje v temi nekulture in v popolni gospodarski odvisnosti od novih „vaših gnad“. Izginile so bile stare „vaše gnade“, njih utrjeni gradovi in visoki stolpi so se razsuli v prah in pepel, toda nastale so nove „vaše gnade“ in zavladaše nad njim iz grajščin, ki se imenujejo banke in s stolpov, ki se imenujejo fabriški kamini!

„Proletarci vsega sveta, združite se!“ je zaklical delavec in prisilil družbo, da je začela misliti o delavskem vprašanju. Po vseh državah se je pečala in se še peča, hočeš, nočeš, državna zakonodaja z delavskim vprašanjem. Delavci so si priborili pravic, ki so še daleč za njih končnim idealom, ki pa jim vendar dajejo zavest, da je delavska mednarodna solidarnost nepremagljiva.

Medtem pa še kmet na vsako vprašanje odgovarja z zateglim „A?“ če tudi je vprašanje razumel, ker se boji, da bi ga ne ukanili! — H kmetu prihajajo, kadar ga potrebujejo, pobirajo od njegga davke, ki mu jih sami

nalagajo. Ob volitvah se trgajo meščanske stranke za njegove glasove, obetajoč mu, da bodo zastopale njegove koristi. Ko pa pridejo v parlament, zastopajo svoje koristi, a ne koristi kmeta.

Kmetska zakonodaja, ki bi branila interese kmeta, je pri nas še dete v plencah. Za kmetske programe imajo samo zaničevalen posmeh, a kmetske zastopnike, ki si jih kmet tu in tam pribori in jih pošlje v parlament, take kmetske zastopnike si kupijo za judežev groš in jih omamijo s sladkimi frazami. A ko so jih, neodločne in slabe, porabili in izrabili v svoje namene, jih vržejo na cesto, kot izcejene limone, kakor imamo primere iz zadnjih časov. In kmet ima poleg škode še sramoto.

Toda kaj, če povzdigne nekega dne kmet svoj mogočni glas in zakliče v svet kakor je zaklical delavec: „Kmetje vsega sveta, združimo se!“

Kaj če jim kmet, posebno v Jugoslaviji, pove na levo in desno: Jaz sem tisti, ki sem stoletja branil narodov jezik, jaz sem tisti, ki sem vam stoletja ohranil narodno grudo domačo. Jaz sem tisti, ki hočem mir in ne vojne, jaz sem tisti, ki bo edini branil domovino pred zunanjo škodo, kakor branim svojo čredo pred volkom in svoje polje pred škodo. Jaz sem tisti, ki nosim državna bremena in gojim s svojimi žulji in v znoju lica svojega vašo kulturo in prijeten način življenja. Imejte vse, jaz ne zavidam. Toda jaz hočem, da se čuje moj glas, kadar mečete kocke za mojo kožo in vadjate za moj plašč!

Ne, med kmetom in delavcem ne sme biti nasprotja. Delavec naj pomaga kmetu in kmet bo pomagal delavcu. Kmet naj pomaga delavcu in delavec bo pomagal kmetu.

In ko bošta srečna, zdrava in zadovoljna kmet in delavec, bo srečen, zdrav in zadovoljen ves svet.

„Beri to, potem me boš bolj spoštoval!“

Ob drugi priliki smo govorili o snoveh za novele in povesti. Jaz sem takrat ličal do kolen v simbolistiki. Cankar je zamahnil z roko:

„Ah, kaj! Človeka poglej, vsakemu človeku visi novela od nosa!“

Da je pil, je resnica in žalostna resnica. Pil je vsak dan in ob vsakem času, kakor in kjer je nanoslo. Toda pijan ni bil nikoli. Jaz ga vsaj nisem videl nikoli v takem stanju pijanstva, da bi se ne bil zavedal, kaj govori in počenja. V družbi je bil živahen, mil in dober, možat in včasih tudi strog. Kadar je bil najbolj vesel, je sam zapeel listo pesem:

„Zdaj pa en mal premislimo,
dabo treba umreti,
in en mal zavzdihnimo
k nebeškemu očeti . . .“

Na desno in levo.

„Kmetijski list“, glasilo SKS in „Slovenski Gospodar“, glasilo SLS sta prijela „Našo vas“ vsak od svoje strani.

Obema odgovarja „Naša Vas“, da ni njen namen podirati in zgago delati, ampak zbirati in navduševati, malodušne za Veliko Celodržavno Zemljoradniško Stranko, ki bo prinesla slovenskim, hrvatskim in srbskim kmetom zaželjene pravice in postavila Jugoslavijo na zdrave noge.

„Kmetijski list“ misli, da mi napadamo SKS kot kmetijsko stranko. Ne, mi samo opozarjamo na ves glas, da so voditelji SKS stranko zavozili in jo spravili na taka pota, da bo treba veliko čiščenja, predno SKS pride na stari tir. Voditelji SKS pa so žalibog njeni poslanci in mi bi morali po vrsti in vsakega posebej obratiti, da bi dokazali, jasno in logično, da je res nekaj gnilega v SKS. Ker pa je „Naši Vasi“ visoko načelo, da nikogar osebno ne napada, ne moremo in nočemo uporabiti ves material dopisnikov iz SKS vrst, ker nismo tako otroče kričavi, da bi zavoljo grehov Vaših voditeljev teptali bratsko kmetsko stranko, ki mora prej ali slej, če hoče živeti in kaj doseči, k nam Zemljoradnikom. Zato ne razumemo, zakaj g. Urek v svojem pismu na Vaš mariborski sestanek od 2. decembra t. l. dolži našega br. Novačana, da ga je pošlal v Slovenijo g. dr. Korošec. Tudi ni lepo, da „Kmetijski list“ imenuje br. Kuralta odpadnika. Od koga je odpadel? Ostal je tam, kjer je bil, ko so SKS s tolikim truščom zapustili Zemljoradnike in šli z vitrajočimi zastavami v vlado. Kdo je tedaj odpadel? In čemu vsa tista mreža spletka in natolcevanja od človeka do človeka proti vsakemu, kdor Vam stvarno očita veliko napako ki so jo s svojim delom v Beogradu zagrešili vaši poslanci? Ali res mislite, da klevetati pomeni delati politiko?

Dalje ni šlo, prenehal je in se zamislil.

Ali pa je, ironično razpoložen, zapel rohneče avstrijsko himno:

„Bog ohrani, Bog obvari
nam cesarja Avstrijo . . .“

Tudi tu ni šlo dalje; nehal je s smehom, s tistim grlenim, srčnim svojim smehom.

Nekoč smo presedeli celo noč v tesni ljubljanski oštariji. Okoli desetih zjutraj pa je vzdignil prst, pokazal nekam, se zagledal z izbuljenimi očmi pred sebe; skušal je vstati, tedaj pa se je zprabil za srce in se zrušil pod mizo. Ko sem ga vzdignil, me je objel okoli vratu in neprestano šepetal:

— „To je strašno . . . to je strašno!“

Mislil, da ga je Vitimir Korač, poznejši jugoslovanski minister, popeljal nekoč pred vojno v Slavonijo Cankar se je vrnil iz Slavonije poln

Spomini na Cankarja.

Kaj je tisto, da človeka vedno vleče doli k ubogim, stradajočim, padlim, ponižanim in razžaljenim? Sto priložnosti na levo na desno te vabi v življenju, samo poseči je treba po tem, kar se imenuje bogastvo, zemeljska sreča, radost in uživanje. In vendar zamahneš z roko, pljuneš na srečo in greš svojo pot, da tolažiš in povzdiguješ, da besniš in se prelepaš z lažnjivci, debelimi trebuh in zakrknjenimi pijavkami malih in ne-močnih, ki se ne morejo braniti!

Kaj je tisto, da se puntaš proti vsem, ki zadovoljno priznavajo zakone, živijo v miru, se plodijo brez bolesi in mislijo da so brez napak? Kaj je tisto, da hrepeniš nekam daleč čez to vsakdajno zemljo, čez ta stari planet, ki se na njem z matematično natančnostjo menjajo letni časi, ki živi po neomajnih zakonih večne brutalne materije?

To sta dva sveta, nepomirljiva med sabo, duša in telo, duh in materija, nebo in zemlja, cesar in berač, Rothshild — in Ivan Cankar.

Spoznala sva se v Ljubljani v kavarni „Union“ spomladi leta 1913, ko sem se vrnil iz Rusije. Posedala sva po temnih gostilnah, po skritih kotih kavarn, v obcestnih krčmah, včasih sva hodila po borovcih okoli Rožnika, kjer je takrat stanoval. Tudi Cvetko Golar je prišel tuintam na Rožnik, visok in ponosen, vedno zasanjan in v srcu krotek kakor ovca. Cankar se je držal možko, bil je gospod in nas je podučeval. Kaj smo vse takrat govorili, ne vem, spominjam se pa, da o literaturi nismo nikoli govorili, namenoma ne. Le enkrat me je Cankar vprašal, ne vem več v kakšni zvezi, da li poznam njegovo povest „Na klancu“. Priznal sem iskreno, da jo do takrat še nisem bral in tedaj mi je Cankar odgovoril:

Ne, bratje iz SKS, idealizma je treba, pa ne klevet. Dela je treba, a ne osebnega sumničenja. Neki Vaš veljak je dejal, da je treba — če hočeš živeti — držati v eni roki ideal, v drugi pa kepo blata. Priznamo, mislil je menda praktično, toda naj se da podučiti od pregovora, da roka roko umiva. Zato se lahko zgodi dvoje, ali da ideal postane blaten, ali pa da se blato idealizira. Kaj ne, lepo ni eno ne drugo. Otresile se, Samostojneži, prahu in vseh napak, ki ste jih storili v Beogradu. Tudi Job je že ležal na gnojšču, pa je vendar še vstal. Popravite napake! Oče našega pokreta, brat Avramović, Vas ni imenoval izdajalce, na kongresu v Veliki Plani, ampak izgubljene Samostojneže. Torej hitro nazaj k nam, čisti in novi, in na pomoč naši veliki stvari za svobodo kmeta in delavca. „Kmetijski list“ prosimo, naj vzame na znanje, da mi nikogar ne sovražimo, ne strank ne oseb, pravico kritike pa menda imamo kot javno glasilo! Kaj ne, da nam to priznate?

Isto moramo reči drugemu izgubljenju „Slov. Gospodarju“. Tudi SLS zastopa veliko slovenskih kmetov in hoče olajšati kmeta bedni stan. Radi verjamemo. Toda, kako hočete to doseči? Recimo, da se vam posreči zavzeti celo Slovenijo, da vsi Slovenci pademo na kolena pred Vami in Vas fanatično malikujemo. Kaj boste potem začeli? Koga boste potem imeli za brezverca? In kaj boste dosegli v Beogradu, sami in samcati, brez zveze z drugimi kmetijskimi strankami? Slovenci nismo samo Slovenci, mi smo tudi Jugoslavlani. Jugoslavija pa je tu in Jugoslavije ne bo uničil nihče. Prej bo izginil Rim nego Jugoslavija. Na to se le kar pripravite, vi, ki ste še „revmatični“. Mi Vas še nismo preskušali in nismo Vam še postavili vprašanja: „Ali ljubite Jugoslavijo tako vroče, da bi bili pripravljene žrtvovati za njo svoj klerikalizem, oziroma ali bi v danem slučaju izbrali klerikalizem ali Jugoslavijo? To vprašanje bo nekoč potrkal na Vaša vrata, tako zares kakor je Bog v nebesih. In tedaj bo stiska velika... „Naša Vas“ imenujete volka v ovčji obleki, pa dobro veste, da je „Naša Vas“ preponosna, da bi oblačila ovčjo obleko, če bi bila volk. Dajte Vi volku mira...“

Za vero pa se bojujete, kadar bo to potrebno. Pri kom boste iskali pomoči in zaščite, ko pridejo tisti časi? Ali ne pri nas? Vsakemu današnjemu „brezvercu“ boste poljubovali roke

in srečni boste, da Vam bo to mogoče. Da, taki časi so blizu...

Kot najmočnejša kmetijska stranka v Sloveniji, je čas, da Vaša „Kmetijska Zveza“ prelomi z „gospodo“, se otrese klerikalizma, natoči v svoje stare žile mlade vroče krvi in prestopi k nam v veliki tabor jugoslovanskih Zemljoradnikov. Sami ne boste nikoli nič dosegli.

Domača politika.

Kriza v beogradski vladi traje dalje. G. Pašič ni mogel sestaviti nove vlade in je vrnil Kralju naročilo. Kralj je to nalogo poveril vodji demokratov g. Davidoviću, ki je poskusil sporazum z opozicijo. Toda opozicijske stranke so sodelovanje v novi vladi ali odklonile, ali pa stavile take pogoje, katerih g. Davidović ni mogel osvojiti.

Preteklo nedeljo je imela v Beogradu srbska radikalna stranka svoj kongres. Važni na tem kongresu sta bili dve stvari: G. Pašič je izjavil, da nismo pozabili Slovencev in Hrvatov, ki so ostali zunaj Jugoslavije. Druga važna okolnost je, posebno za Slovence, da sta bila odposlanca Slovencev, radikalca gg. Zupanič in Sajovic, na kongresu burno pozdravljena. To pomeni, da imajo vse naše velike stranke namen postati celodržavne stranke. V tem bo rešitev Jugoslavije. Ne plemenski ali razredni zlomki strank, marveč velike jugoslovenske celodržavne stranke.

Občinske volitve v Zagrebu so se vršile preteklo nedeljo ob veliki udeležbi vseh slojev prebivalstva. Od 50 občinskih mandatov je dobil hrvatski blok 36 mandatov, demokrati 6, drugi po enega ali dva mandata. Hrvatski blok je zveza vseh hrvatskih strank, ki zahtevajo revizijo ustave. Nosilec liste hrvatskega bloka je bil vodja hrvatske kmetijske stranke g. Stjepan Radić.

Ali bomo imeli nove državno-zbornske volitve? Kriza vlade bo rešena najbrž na ta način, da sestavijo vlado zopet radikalci in demokrati s pomočjo drugih manjših strank, Turkov, socialistov in menda tudi naših Samostojnežev. Taka nova vlada bi si stavila pred vsem nalogo, da prinese volilni zakon in potem razpusti zbornico in gre na volitve. Vse stranke, tudi pri nas, se gibljejo že zelo živahno in se pripravljajo na volilni boj.

Svetovna politika.

Irci in Angleži. Po 700 letni borbi so dosegli Irci svojo državno svobodo. Te dni so zastopniki irskega

Pravil mi je tudi, kako se mu je godilo v Judenburgu pri soldatih. Ne vem, kako dolgo so ga držali v uniformi. Ko je stal pred komisijo, ga je neki oficir nahrulil, češ da je krepek in zdrav.

„Ich sterbe!“ — mu je odgovoril.

In še pred mano je ponovil, s strašnim resnim obrazom, da sem razumel, zakaj ga je komisija pustila domov.

— Prve dni, mi je pravil, ko sem se vrnil iz Judenburga, mi je bila vsaka smreka na Rožniku korporal ali feldvebelj.

Tudi med vojno, nekega večera spomladi leta 1917, sva sedela s Cankarjem v ljubljanski Zvezdi. Bila sva sama, Cankar popolnoma miren, trezen. Govorila sva naravnost brez šale in smeha in dovtipa. Pravil je o svojih „Podoba iz sanj“ ki jih je takrat priobčeval v „Dom in Svetu“.

naroda podpisali mir med veliko Anglijo in malo Irsko. Irsko, dozdej angleška dežela, dobi popolno svobodno državno upravo in bo vezana z Anglijo le še z osebo angleškega kralja kakor drugi angleški dominioni Avstralija, Kanada in Južna Afrika. Irci so po krvi potomci starih Keltoev, po veri pa katoliki. Po jeziku so Angleži in le 14 po sto prebivalstva na Irskem se služi s starim irskim jezikom. Mir med Irsko in Anglijo bo na vsak način ugodno vplival na rešitev hrvatskega vprašanja v Jugoslaviji.

Združene Države Ameriške, Angleži, Francozi in Japonci sklenejo zvezo, ki se bo imenovala Zveza držav Tihega Oceana. Posledica take zveze bo mir na kopnem in na morju. Mir med velikimi državami pa nam prinese blagostanje; počasi podre draginjo, pomnoži produkte, utrdi in opošteni mednarodno trgovino. Sreča človeštva je v ljubezni, miru in delu.

Domače vesti.

Božična številka „Naše Vasi“ izide v četrtek dne 22. t. m. s posebno prilogo, na kar opozarjamo naše cenj. bralce.

Cankarjev večer v meslnem gledališču v Celju preteklo soboto večer je imenitno uspel. Samo publike je bilo premalo. Pesnika Oton Zupanič in Fr. Albrecht sta dobro opravila. Albrecht je podal temeljito sliko Cankarjevega življenja in nehanja. Vrgel je poslušalcem v obraz „čičikovščino“. To je trgovina z mrtvimi dušami, katero je Cankar celo življenje pobijal, in naša publika je razumela. Sploh je celjska publika dobra in inteligentna publika. Škoda samo, da še v gledališču strankarimo. To krasno celjsko gledališče bi moralo biti sveti hram umetnosti za vse stanove brez razlike strank! To neumno strankarstvo v umetnosti! Zupanič je dosegel proti koncu prizora „Petra in Jacinte“ odlični efekt, vreden Rusa Kačalova. Videlo se mu je, da je imel v srcu solzo za svojega mrtvega prijatelja in brata Cankarja. Glas se mu je tresel... Hvala Albrechtu in Zupaniču, hvala obema ženskama, ki sta tudi dobro nastopili! Gospa Sajovičeva je prav dobro položila „sultanove sandale“ na prestol, da jih zvesti podaniki molijo, dokler se gospod sultan mudi v harem... Vse je bilo dobro, samo Cankarja ni bilo nikjer. On leži v vlažnem grobu za vekomaj...

Zveza Zemljoradnikov ni izključno srbska stranka, kakor pomotoma ali nalašč pišejo neki naši listi,

Dejal je, da jih bo napisal sto, sto poslovnih novel, kakor Balzac svoje „Contes Drolatiques“

Govorila sva takrat tudi o življenju in človeku. Ne spominjam se več, zakaj in kako da sem stavil vprašanje: — Ali je mogoče, po tvojem, pokora, prenovljenje, vstajenje?

Odgovoril je:

— Kar je propalo, je propalo. Pusti to. Vstajenja ni in ne pokore! —

Po leti 1918 se je pečal Niko Bartulović z mislijo, da bi „Književni Jug“ priredil izdajo Cankarjevih izbranih novel za štokavsko publiko. V to svrhu sem prišel iz Zagreba v Ljubljano in poiskal Ivana Cankarja. Našel sem ga pri „Štrukelju“ ko sem mu razložil Bartulovićev namen, je Cankar takoj pristal in začela sva izbirati njegove novele za to zbirko.

— Knjiga pa naj se imenuje „Cesta“, je zaključil Cankar.

računajoč pri tem na nizke protisrbske instinkte. Zveza Zemljoradnikov je močna stranka, ki ima silne organizacije ne samo v Srbiji, ampak tudi v Bosni in Hercegovini, Dalmaciji, Sremu, Vojvodini in tudi na Hrvaškem, kjer izhaja list „Jugoslovenski Seljak“. Kaj bi rekla „Nova Doba“, če bi mi imenovali demokratsko stranko srbsko stranko, ko imajo demokrati vendar več ali manj pristašev tudi po Hrvaškem in v Sloveniji? Sploh ne razumemo „Nove Dobe“. Zakaj nas pika? Kokica sladka!

Vsem dopisnikom naznanjamo, da bomo priobčili samo liste dopise, ki so podpisani. Pa ne samo to, vsak dopisnik mora posebno poudariti, da ga smemo podpisati tudi pod tiskanim dopisom. Tako je pošleno in prav, da vsak možgati pove: „Pisal sem jaz, nočem se skrivati za uredništvo. Jasni računi, dobri prijatelji.“

Po svetu.

V Washingtonu, stolnem mestu Združenih Držav Severo-Ameriških stavijo velikanski spomenik Juriju Washingtonu in ameriškim vojakom, ki so se udeležili velike svetovne vojne. Spomenik okrasijo s štiri milijoni zvezd, ki bodo nosile začetne črke imen vojakov. O pomenu spomenika bo govoril prezident Združenih Držav Harding.

Namesto ljubezni — trpljenje in smrt. Londonski listi pišejo o tragični usodi neke gospe Polgranove. To je bila bogata žena, ki je s celim svojim srcem hrepenela po zakonu in ljubezni, pa se je postarala v samotni, nihče jo ni hotel, ker je bila grbasta. In vendar ni nikoli izgubila upanja, a nekega dne se ji je zdelo, da jo je obiskala sreča. Seznanila se je z lepim mladim možem, ki je špekuliral na njeno premoženje in si pridobil njeno naklonjenost in srce s sladkimi besedami. Vzel jo je za ženo, toda kmalu po svatbi se je nehal pretvarjati in je pokazal pravo svojo barvo; očital je ženi njeno telesno napako a v stanovanje je vodil ženske z ulice in je prisilil svojo ženo, da je tem vlačugam še stregla. Vsak dan so slišali sosedje iz stanovanja Polgranovih psovke in kričanje, jok in vzdihovanje. Nekega dne pa je prišel Polgran na policijo in ves blede oznanil, da je našel doma svojo ženo mrtvo in vso razmesarjeno. Hotel je dokazati, da so jo ubili tolovaji, toda vse okolnosti govore, da jo je ubil on sam... Tako je plačala uboga grbasta ženica svoje hrepenenje po ljubezni — s smrtjo...

Pravil mi je, da bere Swiftovega Gulliverja in Juniusova pisma. Bil je zelo slab in kosilo je ostavil skoro nedotaknjeno. Pila sva pol litra rudečega vina. Postal je naenkrat žalosten. Ko sem hotel oditi, me je prijel za roko in mehko kralko dejal: — Počakaj, Novačan, pijeja še pol litra...

Pila sva še pol litra rudečega vina pri Štrukelju.

To je bilo zadnjokrat. Nisva ga pila več in tudi videla se nisva več.

Bil sem v Pragi, ko je umrl. Telegram o njegovi smrti sem bral v „Narodni Politiki“.

Zaškripal sem z zobmi in potem zaihtel. —

To so slike. O Cankarju pa, ki ga nosim v srcu, kakoršen je bil v življenju in kakoršen je v svojih knjigah, si ne upam pisati tukaj pod črto.

navdušenja za slavonsko ekavštino. Tudi je prepeval pesem:

— Kuda ideš, Anice... Anice?
Idem iz Ravanice... vanice...
Dobro jutro, curo mala,
je l' si okopala vinograd...

Med vojno, ko sem bil nekaj časa v Ljubljani „Einjährig-Freiwilliges Ungeziffer“, kakor so nas imenovali avstrijski feldvebeli žalostnega spomina, sva se srečala s Cankarjem tik pred „Slonom“. Hitel je nekam radostno razburjen. Videl sem, da ima novo obleko. Dejal je: „Glej, Novačan, jaz sem kakor mačka. Padem zmirom na noge, poglej, imam nov gvanč. Marinersko blago... Žlahtnik dobrega srca mi ga je prinesel...“

In se je zasmejal in odhitel, v lomastni svoji hoji pregibajoč se na desno in levo.

Velika kazenska razprava proti Landru-ju, o katerem smo že poročali, da je imel 283 nevest in deset njih umoril in druge oropal, se je v Parizu končala z obsodbo Landru-ja na smrt. Poročniki so potrdili vprašanje o desetoroštokem umorstvu. Landru je sprejel obsodbo z besedami: Bodite prepričani, da bom nocojšno noč ravno tako mirno spal kakor poprej. Poročajo iz Pariza, da je bil govor slovitoga odvetnika g. Moro-Giaffera, ki je Landru-ja pred sodiščem branil, mojstersko delo prvega reda, kakor ga še ni slišal Pariz, bogal na dobrih govornikih. Državni pravdnik pa se je med svojim govorom razjezil na občinstvo in ga popolnoma pravilno opsoval z besedami: „Vi, banda! Kdo ste, ki pozabljate, da stoji ta mož pred obsodbo na smrt? Ko je dobil Landru besedo, je zaklical: „Pri glavah svojih otrok in svojcev prisegam, da nisem nikdar nikogar umoril!“ Ko so mu dali, da bi podpisal prošnjo za pomilostjenje, je to odklonil z besedami: „Mož, kakor sem jaz, ne prosi milosti!“ Nato so ga odpeljali. Tako je končal proces, ki je tedne razburjal ves svet.

Bivši nemški cesar Viljem II se namerava zopet oženiti. Vzel bo baje vdovo po nekem višjem častniku iz Odanskega. Njen mož je padel v vojni — za Viljema.

Šolski nadzornik je obiskal prvi razred in vprašal učiteljico, če vadi otroke tudi v opazovanju. Gospodična učiteljica je skomignila z rameni in ni odgovorila. „To je važno,“ je dejal gospod šolski nadzornik. „Čakajte, pokažem Vam na primeru!“ Obrne se k otrokom in reče: „Otroci, zatisnite oči, pa močno, in čisto tiho bodite!“ — Otroci ubogajo. Gospod nadzornik nato zamomlja, da se je slišalo kakor živganje in sikanje. „No, kaj sem sedaj napravil?“ vpraša nadzornik. Otroci odprejo oči, a poreden falotek iz zadnje klopi se oglasi in reče: „Dali ste gospodični učiteljici — poljubček.“

Dva dohtarja, dohtar za pravice in dohtar za zdravila sta se pričkala o važnosti zdravniškega in odvetniškega stanu. Nazadnje pravi zdravnik: „Rad priznam, da so med advokati možje, vredni vsake časti in spoštovanja. Toda vi advokati ne boste nikoli spremenili ljudi v angelje.“ — „Je že res, odgovori odvetnik, za to reč ste vi zdravniki bolj sposobni.“

Ljubavna pisma kot fetišizem. Do zdaj so bili znani različni žensk, predmeti kot sredstvo za spolno razdraženje bolnih ljudi, takozvanih fetišistov. Te dni so prijeli na berlinski pošti 42 let starega uradnika, ki je kradel vsa pisma, o katerih je mislil da so ljubavne vsebine. S čitanjem teh pisem si je razdraževal svojo bolano dmišljivo. V njegovem stanovanju so našli veliko množino tujih ljubavnih pisem, ki jih je ta uradnik kradel in spravljal.

A. N. Potovanje v Macedonijo.

Da, bil je Arnavt, Albanec ali Ščipetar, kakor imenujejo spodaj na našem jugu to bojevito gorsko pleme. Na glavi je imel ubog povešen fesič, na nogah nakaj takega kakor opanke, oblečen pa je bil revno; hlače in jopič iz raševine, košuljo iz domačega platna. Bil je umazan, v lica zarasel in suh, čez vrat in desno ramo pa mu je visela malha, bisaga ali kakor hočete imenovati tisti ohlapni sveženj iz vrečovine. Stali so vsi trije, on in dva žandarja, mirno in dolgočasno, kakor da pričakujejo še nekoga, ki jih vse skupaj popelje s sabo. Pozabil sem na Skopije, menil novo mesto,

in sem hodil okrog teh treh in se zanimal za Arnavta. Žandarja sta bila oba mlada fanta, stara ne čez dvajset let. Prvi, menda poveljnik eskorte, me je ogledoval mene in moj veliki klobuk, in je nazadnje vprašal:

— Od kuda Ti, nepoznata delijo?

Delija pomeni junak in ker sem jaz tudi bolj petelinje kakor žabje krvi, mi je šinila v glavo. Toda žandar je prvotno šaljivo vprašanje ponovil, resno in oblastno, da sem mu moral pokazati svojo legitimacijo. Ko sta videla, da sem „ministrski“, je med nami vsemi zavlada popolna zaupnost. Razgovorili smo se. Albanca so našli v občestni krčmi in ker je bilo tiste dni ob naši jugozapadni granici zelo živahno, so ga prijeli in ga peljejo sedaj doli v Prilep, v njegovo domovino. Zakaj ga vklepajo? E, to je tako bolj varno! Toda pregovoril sem oba žandarja, da bi mu verige na rokah vsaj malo popustila, ker so se zajedale v meso. Na moje čudo pa je žandar zamahnil z roko rekoč: „Popustili nema smisla. Neka ima sve . . .“ In se je malo ozrl in pristopil, da Arnavta razkrene, tovariš pa mu je pomagal. Arnavt me je tedaj prvič pogledal živo v oči. Ne, tistega pogleda ne pozabim nikoli!

V tistem pogledu je bilo dvoje svetov, eden ki je izginjal, drugi ki je nastajal. Divjost, nezaupnost in strah so se umikali upanju in neki prisrčnosti, ki me je pretresla. Je lačen? Ni! Ga zebe? Ne! Ima ženo in otroke? Da, ženo ima in petero otrok. Pokazal je s prsti in tudi štokavski je lomil za silo. Med tem sta žandarja sama izgubila vso svojo službenost in oblastnost in bila dobra srbska kmetska fanta. Starejši je bil doma od bolgarske meje na severu, mlajši pa Šumadinac. Pokazalo se je, da imamo skupno pot do Velesa, odkoder krenem jaz z vozom čez Ovčje polje do Štipa, oni pa dalje do Prilepa. Na vlak za Veles je treba čakati še uro in pol. Kaj bi stali na prostem? Povabim vse tri v restaurant na kavo, da se ogrejemo in pokadimo cigareto. V gostilni ni bilo prostora, le pri eni mizi je sedel mlad gosposki mož, sam, in nam je dovolil, da smo prisedli.

Mlad gosposki mož je bil zelo resen in dostojen človek. Tudi on se je zanimal za Arnavta. Nasmehnil se je, ko smo se predstavljali. Misli je namreč, da sem tudi jaz Arnavt in da tudi mene peljejo žandarji. Bil je sodnik iz N. Študiral je pravice v Parizu, ima ženo in dvoje otrok, in je po lastni izjavi velik prijatelj Albancev.

— Ja sam Srbin, je dejal, ali reči mogu, da su Arnavti prekrasni ljudi. Treba jih samo pripitomiti, to jest, treba im dati dobru upravo!

Dosegel sem tako svoj namen, da izvem kaj več o Arnavtih od takih ljudi, ki imajo z njimi neposredno opraviti. Tudi oba žandarja sta tekom pogovora pritrdila, da Albanci niso „rdžavi“ ljudje in da „držijo besedo“. To pa je pri Srbih vse. V nadaljnjem pogovoru mi je mladi sodnik priznal, da je državna uprava v Macedoniji, v južnih krajih sploh, izpod vsake kritike, da tam „načelnici“ (okrajni glavarji) pašujejo po mili volji in da je ljudstvo samo zato nezadovoljno z državo. Povedal mi je slučaj, kako je v kraju njegovega delokroga tak „načelnik“ tebi nič meni nič dal zapreti bogatega Albanca in ga je držal v ječi šest mesecev, dokler niso prišli njegovi ljudje z zlatimi turškimi lirami. Jaz sem mladega moža opozoril v francoščini, naj ne govori tako pred žandarjema in našim Arnavtom, toda mladi Srb je prekipel in kliknil:

— Što je istina, istina je! Neka čuje ceo svet, da naša uprava ne valja ništa i da smo mi Srbi sami krivi, ako nismo tri godine posle rata dali ovim — a i drugim! — krajevima valjaun upravo!

In se je jezil, jezil. Žandarja sta vsemu pritrdila in ležerno povsila bajonete. In tako smo mi vsi „državni organi“ kritiko peljali, pili črno kavo in cigarete puhali. Ali nas je ujetl Arnavt razumel? Gledal nas je s pamelnimi očmi in žmutil svojo cigareto.

Povedali smo si do vlaka še dokaj lepih in prijetnih reči. Mlad gosposki mož je med drugim tudi priznal, da so Arnavti krvoločno in maščevalno pleme. Omenil je slučaj, kako je ujetl Arnavt žandarju pregriznil vrat. Naša dva žandarja sta tudi temu pritrdila. Nazadnje smo se naveličali pogovorov in smo se razšli, hladni in skoro nevoljni, da smo se sploh videli. Zakaj mi vsi, kar nas je Jugoslovanov, radi veliko pripovedujemo, se opijamo od lastnih šumečih besed, potem pa nam je, kakor pravijo Srbi — v sako čudo za tri dana.“

(Dalje prihodnjic.)

Gospodarstvo.

Žitne cene.

Cena pšenici stalno narašča. V Bački je dosegla že K 1400— za 100 kg. V Slavoniji je povprečno 20 do 40 K cenejša, vendar bo tudi tam brezdvomno šla kvišku. Blaga je na trgu malo, kar se izvažja, je bilo že pred časom kupljeno. Izvažja se v Avstrijo in Čehoslovaško. V Zagrebu se plača po K 1450—, Avstrija ponuja za postavljeno v Špilje 1500 K (naših). Rži je bilo dobili le srbske, v Zagrebu notira ista 1080—1100 K. Enako stoji ječmen, vendar ni bilo mnogo povpraševanja po njem. Srbski ječmen stane v Zagrebu 1080—1100 K, ječmen iz Vojvodine stane 1030 do 1050 K. — Najživahneje se je tržilo s koruzo, posebno z novo. Tudi koruzi raste cena neprestano, vendar ne iz razloga padanja valute ali pomanjkanja ponudb, ampak radi stremljenja po čim večjem dobičku. Stara koruza stane v Sisku 1170—1200 K, nova (bačka postaja) 1060—1100 K. Otrubi stanejo v Zagrebu 700 K. Fižol 1200 K (vse za 100 kg).

Borza.

Zagreb: VALUTE: Dolarji 249.50—250.50, avstrijske krone 4—4.50, rublji 27—28, češke krone 325, funti 1035, franki 2050, napoleoni 900, nemške marke 154—136, leji 212, lire 1150—1155.

Curih: DEVIZE: Berlin 2.95, Newyork 5.17, London 21.50, Pariz 42, Milan 23.90, Praga 6.30, Budimpešta 0.70, Zagreb 2.10, Varšava 0.17, Dunaj 0.20, avstrijske žigosane kron 0.12.

Beograd: VALUTE: dolarji 64, marke 40, leji 53, levi 44, napoleoni 230.

Antiseptično, čisteče, osvežujoče, oživljuje in krepkuje deluje lekarnarja Fellerja prijetno dišeči „Elsafluid“, mnogo močnejši in boljši kakor francosko žganje za drgnjenje rok, nog, hrbta in celega telesa, kakor tudi kot kosmetikum za negovanje kože, lasti in ust, skoz 25 let priljubljen 3 dvojnate steklenice ali 1 špeciialno steklenico z zamotom in poštnino za 48 K pošilja: Eugen V. Feller, Stubica donja, Elsatrg št. 318, Hrvatska.

MAKS ZABUKOVŠEK
modni salon za gospode
CELJE, CANKARJEVA CESTA ŠT. 2.

Se priporoča za jesensko
in zimsko sezono.

Ako nočete, da Vam perotnina pogine od kolere,
dajte jo cepiti s cepivom in serumom, ki ga dobite v najboljši kakovosti in vedno svežo pri
„Jugoslovanskem Serum-Zavodu D. D.“, Zagreb
Blenička cesta št. 21. 2-1
Telefon 14-45. Brzjavni: Serum, Zagreb.

Kupim okrogel les
na vagon naložen franko vsake postaje v tuk. okolici ali franko Celje in tudi stoječ les v vsaki množini. Ponudbe poslati na
IVO ČATER,
parna žaga v Celju.

Tisoče ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeči

Feller-jev „Elsafluid“

kot kosmetikum

za nego zob, zobnega mesa, glave, kol dodatek k vodi za umivanje, ker je radi svojega antiseptičnega in čistečega osvežujočega delovanja najboljšega učinka. Ravno tako je priljubljen kod krepko blago delujoče in

vrlo prijetno sredstvo za drgnjenje

hrbta, rok, nog in celega telesa. Je mnogo močnejši in delujoči nego francosko žganje in najbolje sredstvo te vrste. Tisoče priznanja! Z zamotom in poštnino: a vsakega:

3 dvojnate ali 1 špeciialna steklenica 48 K

Za prodajalce:

12 dvojn. ali 4 špeciialnih steklenic 168 K

24 dvojn. ali 8 špeciialnih steklenic 280 K

36 dvojn. ali 12 špeciialnih steklenic 394 K

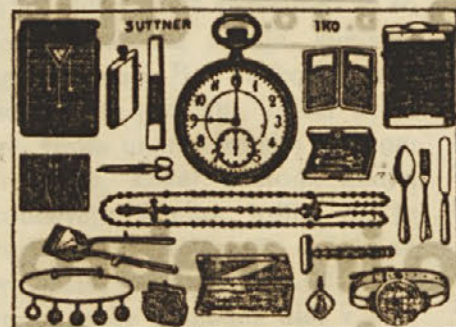
Poštnine prosto na Vašo pošto. Kdor enar naprej pošlje, dobi še popust v naravi.

Primo: Elsa obliži za kurja očesa 5 K in K 7.50; Elsa mentolni klistri 6 K; Elsa postpalni prašek 11 K; Pravo Elsa riblje olje 85 K; Elsa voda za usta 6 K; Elsa kolonaka vo 41 K; Elsa šumsklimir 41 K; Oly. cerin 6 in 30 K; Lysol, Lisolorm 30 K; Kineski čaj 3 K; Elsa mrč sal praš. 15 K; Strup za podgane in miši po 8 in 12 K.

EUGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA donja, Elsatrg št. 318, Hrvatsko.

Našli bodete

veržice, prstane, uhane, narokvice od raznih potrebščin

Tvorniške tvrdke H. SUTTNER, Ljubljana, št. 979.

za lastno uporabo in darila predmete v zlatu, srebru, nakite, ure, in krsine spominske obeske, ter

kaj iščete

pri znani firmi Suttner po najnižjih dnevni cenah v najlepšem modernem izdelku.

Žlice, nože in vilice, škarje, žepne nože, doze za cigarete, in duhan, strojeve za brijanje, nažigalice i. t. d.

vsebuje sjajni katalog s slikami od

ČEVLJE

za moške, ženske in otroke dokazano najboljše kakovosti iz prvih tu- in inozemskih tovarn, kupite najceneje v največji izbiri v veletrgovini in razpoložljivi

R. Stermecki, Celje,
štev. 383.

Slovenski cenik z več tisoč slikami se pošlje zastonj. Kar ne ugaja, se zamenja ali vrne denar. 32-6

Stavbeno in galanterijsko kleparstvo
Ant. Jošta nasl. 8-6

Franjo Dolžan
Celje, Kralja Petra cesta 8

se priporoča za izdelavo vsakovrstnih stavbanih in galanterijskih del. Križje streh, zvonikov, popravila istih, naprava strelovodov itd. Izvršitev točna. Cene zmerne. Za izvršena dela se jamči.

Naznanilo.

Dovoljujem si Vas vljudno opozoriti, da imam redno v zalogi vse v vojaško opremo spadajoče predmete. Izdelujejo se vse vrste uniform, čepic, kakor za vojake, železničarje, policijo, žandarje, finančne stražnike, poštarje, ognjegasce itd.; istotako tudi vsakovrstne športne čepice za gospode, dame in otroke. Velikanska zaloga kožuhovine in kožuhovinskih izdelkov. Prevzamem vsa v mojo stroko spadajoča naročila ter izdelujem iste točno in po najnižji ceni.

Svitile kožuhovine se prevzamejo v snaženje kakor tudi vse vrste kožuhovine čez polelje v shrambo. Kože vseh vrst se prevzamejo v ustrojenje. Surove kože kupujem po dnevni ceni

M. FRÖHLICH

krznarija in izdelovalnica čepic
CELJE, Kralja Petra cesta 11
13-6

Oglejte si 32-3
manufakturno trgovino

J. KUDISZ

Celje-Gaberje št. 16,
nasproti vojašnici Kralja Aleksandra.

Priporoča se vsem odjemalcem:
:: na drobno in debelo. ::

Dospela je velika množica inozemskega blaga po zelo nizkih cenah; na primer sukno za moške in ženske obleke, cefir, šifon in raznovrstno manufakturno blago.

„Pri kmetu“

ANTON FAZARINC

(preje Srimc)

CELJE, Kralja Petra cesta.

Priporoča svojo bogalo zalogo špecerijskega in kolonijaln. blaga, semen in deželnih pridelkov.

Postrežba točno in solidna!

Cene zmerne!

Kupuje vse vrste deželnih pridelkov.

Priporoča se tvrdka
PETEK & DRUG,
CELJE

trgovina s špecerijskim in kolonijalnim blagom in kupuje vse deželne pridelke po najvišjih dnevni cenah. 15-6

FRANJO BIGAJ
urar državne železnice
CELJE, GLAVNI TRG 14

Zaloga zlatnine in srebrnine kakor tudi žepnih in stenskih ur in budilk najboljše vrste po najnižjih cenah. Popravila se izvršujejo ločno in po zmernih cenah proti 2 letnemu jamstvu. 26-6

Prepričajte se sami

da kupite

najceneje in najsolidneje obleke za gospode in dečke **Sukno** najfinejše vrste za gospode in dame.

Vse krojaške potrebščine pri tvrdki

Celje IVAN MASTNAK Celje
Kralja Petra cesta št. 31. 15-6

Istotam izdelovanje oblek po najnovejši modi

TVORNICA ZLATNINE IN SREBRNINE
GATEJ & COMP. D. Z O. Z. CELJE

kupuje zlato in srebro
po dnevni ceni.

15-6

FRANC SODIN
tovarna strešne in zidne opeke
LJUBEČNO pri CELJU,
:: poštni predal 73 ::
Gostilna in veleposestvo Bukovžlak 13-6

Izdelovalnica sodavode in pokalic

Gaberje št. 8 pri Celju

nasproti vojašnici Kralja Aleksandra

se vsim cenjenim odjemalcem toplo priporoča. :: Postrežba točna in solidna.

A. M. BALDASIN.

ŠPECERIJSKO BLAGO

se najcenejše kupi pri tvrdki:

ANTON MOČNIK, Celje

Glavni trg št. 8. 15-6

ZLATARSKA TVORNICA!

Izdelovanje srebrnine in zlatnine, specialitetne doze za svačice in smodke. -- Občinstvu se toplo priporoča

IVAN BEUC, CELJE

Gosposka ulica. 25-6

Franc Čater

posestnik in lesni trgovec v **CELJU** se priporoča 13-6

za nakup in prodajo vsakovrstnega lesa.

Samo v hiši št. 25!

M. Baumgartner

CELJE □ Gosposka ulica št. 25 □ **CELJE**

Velika zaloga vsakovrstnega novega pohištva domačega in tujega izdelka.

Divani, madraci, pernice, odeje, i. t. d.

Kompletna oprema za novoporočence.

Cene zmerne. 17-3

Delo solidno.

Stavbeno in pohištveno mizarstvo
Franjo Vehovar, Celje.

Prevzame vsakovrstna stavbena in pohištvena dela ter jih v najkrajšem času izgotovi. Velika zaloga vsakovrstnega pohištva. :: Delo solidno. :: Cene zmerne. :: Za blago se garantira. 15-6

TISKARNA A. RODE

Vizitke, poročna naznanila, zavilki, pisma, računi, bolete, vabila, lepaki, letaki, posmrtnice, cirkularji, stroškovniki, trgovske karte, knjige v vseh velikostih, brošure, časopisi ter sploh vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela v eni ali več barvah. :: Izdelovanje štampilj iz kavčuka.

LASTNA KNJIGOVEZNICA

izvršuje vsa v svojo stroko spadajoča dela ceno in okusno.

CELJE, RAZLAGOVA ULICA 12.